

Изази суботом.

Цијена: За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО УГАРСКУ... ЗА СВЕ ОСТАЛЕ ЗЕМЉЕ У ЈЕВРОПИ И АМЕРИЦИ...

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплате шаље се у плаћеним новчанима непосредно администрацији Гласа Црногораца на Цетиње...

За одање плаћа се од реда 5 новчића. За веће и на дуж вријеме мање.

ЦЕТИЊЕ, 23 новембра.

Од свијех гласова у брзојавима нашег данашњег листа зацрта је најзанимљивији онај из Цариграда...

„Порта је одобрила готово све захтјеве селенске патријаршије“ вели нам брзојав. Готово све; то ће рећи није све...

Од свијех захтјева цариградске патријаршије најистинитији онај, којим је синод искао од Порта...

Један од отијех захтјева мора да је међу онијем које је Порта одобрила; јер остали захтјеви...

сва остала питања само су за то расправљана, да оно велико питање не остане само...

Ако је пак Порта одобрила ма који од синодових захтјева о бугарскијем владикама...

Познато је још од почетка те расправе, да то питање није само црквеног значаја, но да му је још виши заманај политички...

У тој борби за живот цариградска црква зацрта није остала сама. Оне силе које су је браниле од кобних берата остале су навјек уза њу.

није прилика ни да би се црква упустила у погубао крајње борбе; ако би се пак упустила...

На ипак се догоди чему се нико није надао, без оних можда, који су у првијем редовима потајне борбе...

Како се то десило, то неће дуго остати тајна. Наш бечки извор био би нам учинио велику услугу...

Ми мислимо, а друкчије не може бити, да је једна од оних великих држава, које су Порти подржавале...

И ако могла не би било мучно погодити, која је та велика држава; и ако би било много занимљиво...

ИЗ НОВИНА.

БЕСЈЕДА

којом је краљевско намјесништво име Његовог Величанства, Краља Србије, Александра I. отворило сједнице редовноме сазиву народне скупштине 7. новембра 1890.

Господо Посланици!

Поздрављајући Вас, народне изабранике, сабране у први редовни сазив прве тригодишње периоде скупштинске...

Влада Краљевског Намјесништва, подвргнута новом потврдом народнога повјерења, наставиће живо и досљодно свој рад у правцу...

Нов општински закон, којим је поред измијенега састава општина, проширена општинска самоуправа, свуда је већ ступио у живот.

Попшљедњи избори скупштински, који су извршени по новом изборном закону, служе за потврду да тај закон потпуно гарантује слободу избора...

Узаконене измјене у уређењу наше војске и одобрени ваљани прерези за подмиривање њених потреба створили су нашу војну снагу и у тактичком и у материјалном обзиру здраву основу...

Л И С Т А К „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

КЛЕОПАТРА.

Роман од Рајдера Хагарди.

Превео Д—ћ.

(Од тома киз XI. главе.)

Клеопатра вјенчаје Хармакиза царем љубави.

Вријеме је пролазило мирно и тихо, и у тој тишини чињене су припреме и све је било готово да се Клеопатра убије.

Дође ноћ, — пошљедња пред оном кад је морала Клеопатра погинути. Тај дан бјеше нир у дворцу и исти дан видио сам естрица Сена...

Све је било готово. Цијелог слободне, који је растао циних двадест и пет година, морао је већ процвјетати. Скупљене су биле наоружане чете, свуда од Абу до Ату...

који ће им јавити да Клеопатре нема више међу живијема, а да је Мисирац Хармакиз завладао фараонским престојом.

Побједа ми је долазила сама у руке, као што зрела воћка сама пада у пртареве руке. Но крај свега тога, кад сјећах за царском трпезом бјеше ми пала нека тегота на душу...

моје мученички етескане при помисли да крв мора забрљати мој престој и да злом морам изагонити зло из моје земље.

— Што ти је Хармакизе? зашита Клеопатра, осмјекујући се својим елаткијем осмјејком. Да се нијесу замрсили златни конци у клубку твојијех звијезда...

— О, то није, вјеруј ми царице. Ја сам сачувао од тога. Служитељи звијезда и не опажају слабу свјетлост женских очију.

— Не фали се горди Јегинијанине, проговори она тако тизим гласом да нико не могаше чути осим мене и Хармионе.

— Не фали се горди Јегинијанине, проговори она тако тизим гласом да нико не могаше чути осим мене и Хармионе. Зар ти хоћеш да окушам силу мојих чара противу твојих?

нама женскимма нанесена противна је и самој природи. После тијех ријечи она се наклони назад и намерија се својим мило звучним гласом.

— Опрости царице мисирека, одговорих ја врло ладнокрвно, а колико ми бјеше могуће и шаливо, — и саме звијезде помрчашају пред Небесном Царицом!

— Ово сам рекао за мјесец, емблему Свете Мајке са којом се је усудила Клеопатра такмачити, назвавши себе Изидом, која је снала на земљу.

— Срећан одговор, рече Клеопатра, цљескајући својим бијелим ручицама. Баш астроном који је и остроуман и умије се удварати женскимма. Да, такво лице не смије остати без пажње, јер би то било противно и самим боговима.

— Хармиона скиде вијенац са Клеопатрина чела и метну га на моју главу. Бјеше још тонал и мирисане од мириса, којијема Клеопатра бјеше намастила своју главу. Хармиона је тако љутило и грубо метнула вијенац на моју главу да ме је добро заболело.

Исто је тако постигнут неосporан напредак и на пољу финансијском. Извођењем финансијских закона и уређењем финансијских извора нашој је влади пошло за руком, да финансијско стање наше државе упуту правцем сталнога консолидовања: да државне приходе умножи и да наш кредит на страни опорави и ојача.

Господо Посланици!

Уз ове главније радове око увођења у живот нових закона, који су напрошљој Народној Скупштини ријешени, Наша је влада настала, да за садашњи сазив Народне Скупштине припреми и законске предлоге, који по одредбама и у духу новог Устава, имају да наставе започети преображај у нашој држави, како би се уставне слободе обезбједили и у нашој отаџбини стално утврдила владавина законитости.

Задатци, који нас на томе пољу чекају, озбиљни су и важни, јер у најмучније задатке спада обезбједити праву слободу у исти мах и од стјењивања с једне и од могућних злоупотреба с друге стране.

Према томе, Господо Посланици, Наша ће вам влада подијелити законске предлоге: о министарској одговорности; о уређењу Главне Контроле; о пословном реду у Државном Савјету; о штампани; о зборовима и удружењима.

Увјерена да ће одговорити очекивањима народним, Наша ће вам влада подијелити, осим наведених законских предлога, још и друге, којима је задатак, да тачнијом одређеношћу дужности и јачом заштитом права, подмире неке животне потребе, које се у земљи осјећају.

Из пројекта државног буџета и законског предлога о склапању буџета, који ће вам се подијелити, увјерићете се, Господо Посланици, о владиној тежњи, да што подробнијим одређивањем појединих прихода и расхода у буџету, унесе потпуну свјетлост у све наше финансијске послове, те да Народној Представничкој олакша тачан увиђај у државне приходе и расходе и у њихову оправданост.

Господо Посланици!

Не само повољно стање државних финансија, него и успјешан развој васкопског државног и народног живота зависе првенствено од здравог и напредног економског стања у земљи. Послије великих и успјешних напора на утврђењу националне самосталности у нашој Краљевини и уставних политичких слобода, сада је неодољно на реду, да се особита пажња обрати на привредно јачање и развојање нашег народа. Тиме ће се моћи по и политичне тековине и успјешно вршити даљи државни задатци. У тој тежњи Наша ће вам влада још овога сазива почети подносити законске приједлоге, којима је задатак уређивање и ширење наше народне привреде.

Господо Посланици!

Мило нам је што вам можемо објавити, да су наши односи према свима државама повољни и пријатељски. Многи докази пријатељске наклоности утврђују нас у увјерењу, да је садашњој Народној политици Краљевине Србије, на њеном путу одмијерености и самосталног одређивања, обезбједило повјерење јевропских држава.

Изузетне мјере, које су, за неко вријеме, биле отежале један дио нашег земаљског извоза, уклоњене су пријатељским споразумом са сусједном аустро-угарском монархијом. Узајамним лојалним објашњењем повраћено је уговорно стање, и очуван је нашим одношјама с великом сусједном монархијом онај пријатељски

опет, у часовима љутине, наличаше на мало дијете.

Пошто ми метну вијенац на главу наемјешљиво ми се поклонил и назва ме грчким језиком. „Хармакна Цар Љубави“. Клеопатра се такође смијаше и називаше ме „Царем Љубави“. То што чинило је цијело друштво којеу се донадаше та Клеопатрина пала сазном. У онђе у Алекандрини не љубе оне људе, који се држе строго и стоје далеко од женских.

Ја сам сједио мирно е осмјејком на устима, али и са великом тугом у срцу. Знајући ко сам и што сам бјеше ми врло тешко што постадох забавом сујетних великаша и лакомишних љепотица Клеопатрина двора. Али сам се највише ердио на Хармиону, која се смијаше више него ико други; јер тада не знавах да је то смијех равнего и увријеђенога ерца, које је шћело да се покорије од човјечјег погледа. „Добар знак“, рече она за вијенац од ружа, — тако је у ствари и било; јер ми би суђено да промијеним круну Горњега и Доњега Мисира за тај вијенац од ружа, које вехну још пријед него се и разцвјетају; а фараонски престој за кревет од слонове кости и за груди вјеродомне женце.

„Царем љубави“ вјенчали су ме за посмјех; али и царем стида! Ја, којему бјеше глава накићена мирисавим ружама; Ја по роду и по посвећењу Фараон од оба

Мисира: Ја помишљах о граду Абутису и карактер, који су добри сусједи упућени да гаје и развијају.

Познато вам је, Господо Посланици, да је Берлински уговором повјерено аустро угарској монархији, да, у интересу лакине пловидабе по Дунаву, изврши регулационе радове на Бердану. Србији је стављено у дужност да, без каквих материјалних жртава, учини олакшице овоме културном предузећу, у колико би, при томе, било потребно послужити се привремено Српском обалом. Ти су радови отпочети 3. септембра, и при том свечаном акту, одазвајући се позиву Краљевске угарске владе, била је заступљена и Наша влада. Прениска између наше и аустро-угарске владе; која је отпочињању тих радова предходила, биће вам стављена на увиђај.

Мучко убиство, извршено над нашим вице консулом у Приштици, јако нас је ожалостило. Већ и с тога што полажемо велику приједност на што боље одношаје са сусједном отоманском царевином. Наша је влада настала, да то питање расправи са високим портом, и ми имамо основа налати се, да ће се оно и расправити путем доброга споразума на достојан и задовољавајући начин.

У одношјама са балканским државама Наша влада није никада проустила обраћати пажњу на то, да се, солидарном сагласношћу, олакша развој прилика на балканском полуострву, који би био и правичан и одговарао интересима свих балканских народа.

Господо Посланици!

Послови, који нас чекају, многостручни су и тешки. Приносимо на рад с вољом и узајамним повјерењем, па ће Бог благоволити труде наше.

У то име жељећи вам срећан рад, оглашујемо, у име Његовог Величанства Краља Александра, да су сјединице скупштине отворене.

Живио Краљ Александар!

Живио Српски Народ!

У Биограду, 7. Новембра 1890 год.

Краљевски Намјесници,

Јов. Ристић
К. С. Протић
Јов. Бели Марковић

Предсједник Министарског Савјета

Министар Иностраних послова

Заступник министра војног

Бенерал

С. Груић

Министар Финансија

Др. М. В. Вујић

Министар Народне Привреде

К. С. Таушановић

Министар Правде

М. Кр. Ђорђевић

Министар Унутрашњих послова

Ј. Ђаја

Министар Просвјете и Цркв. послова

Андра Николић

Министар Грађевина

М. Јосимовић

Свечано отворање Народне Скупштине описује „Одјек“ овако:

Јуче у подне свечано су отворене сјединице редовноме сазиву Народне Скупштине.

Око 11 часова у скупштинској сали почели су се окупљати народни посланици. У то вријеме галерије скупштине већ су биле препуњене.

О некоме другоме вјенчању, које се је морало извршити сјутра дан.

Ја сам се непрестано осмјејкивао и одговарао питања на шале управљене на мене.

Устадох с мјеста, поклоних се пред Клеопатром, и замолих је да ми допушти да се удалим. „Венера“ ће сада изаћи, рекох Клеопатри, због тога ја, као новоијенчани цар љубави, морам изаћи да дам достојно поштовање њеној царици. Ови варвари Венеру зову Царицом љубави. Венера кад изађе у јутро позната је под именом Донау, а кад изиде у вече под именом Бонау.

Тако уред њихова смјеха изидох и понех се на кров од куле, ће је била моја звездеарница, и бацих поштини вијенац, на почех позити на кретање звијезда. Ја сам размисљао о свему, што се је морало догодити, и очекивао сам Хармиону која је морала доћи к мени и донијети синеак свијех, који су осуђени на погибију. Она ми је морала донијети и писмо од стрида Сена, с којим се је састајла прошлога дана.

Врата се тихо отворише и Хармиона узеде у свечаноме, бијеломе одијелу, украшена драгим камењем, т. ј. баш онако како је била обучена за свечаном вечером.

(Наставиће се.)

Око скупштинске зграде стајао је многи свијет. У једнаест и четврт дошла је војска у парадном одијелу, својном музиком на челу и постројила се пред скупштинском зградом.

Око једнаест и по часова на трибини скупштинске сале појавили су се чланови Државног Савјета, и други великодостојници у земљи; за тим Његово Високоспеосвештенство Митрополит г. Михаило е епископом жичком г. Савом. — Посланици су већ били заузели своја мјеста. У дипломатској ложи већ су се били искупили сви представници великих сила.

Мало поезије овога, уз пуцањ топова и почасну пратњу гарде Краљеве, довели су се Краљевски Намјесници г.г.: Ристић и Протић. На уласку у Скупштину дочекало их је предсједништво Скупштине. Краљевски Намјесници ушли су у Скупштину са: помоћи Бо, дочекали одговором: Бог вам помогао и живјели! На десној страни трибине, одмах до Краљевског Намјесништва стајали су чланови владе, а за њима виши официри. У скупштинској сали била је у потпуном смислу свечана тишина, кад је Краљевски Намјесник, г. Ристић стао на своје мјесто и почео читати престојну бесједу, коју допосмо на челу данашњег броја. Скупштина је са пажњом саслушала бесједу и на завршетку се одавала бурним узвицама: Живио Краљ Александар! живио народ! За све вријеме, док је госп. Ристић говорио, чули су се топовски пуцњи који су овој свечаности намијењени.

Пошто су сјединице скупштине оглашене за отворене г.г. Намјесници кренули су се из Скупштинске зграде уз своју свечану пратњу.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 23 новембра.

(Из Двора.) Њено Импер. Височанство, Стане Николајевна, Војвођиница Лајхтенбершка и Књагиница Романовска, стигла је на Цетиње, са својом пратњом, у поједјелник на подне.

У срједу пред подне кренули су са Цетиња у Котор: Њег. Импер. Височанство Књаз Александар и Њег. Височанство Књаз Сергеје Георгијевић, са проф. Г. Струве, Госпођицом Некљудовом, капетаном Јота „Роксанс“ и осталом пратњом.

(П. А. Ровински) пошао је, прошле недјеље, у Подгорицу, да види шта се радило око ископавања Дукље, док је он болаи лежао на Цетињу, и да нареди што да се чини даље. Оттолен ће поћи у Оцип, да се тамо, ако Бог да, сасвим опорави од posljedиче слабости коју је претрпико. Ми му жељимо, да нам се што прије врати у својој пређашњој снази и младачкој свјежипи.

(Др. Светислав Симоновић) обдарен је од Његова Височанства, Књаза Сергеја Георгијевића, лијешим даром, златнијем записима, украшеним драгим камењем.

(Наименовање) Г. Богдан Дробњак наименован је окружним капетаном у Колашин.

(Крунослав Ђ. Херуц), познати јужно-словенски књијар у Петрограду и, приликом, наш дописник одонуда, дошао је прошлог уторника на Цетиње; паумно је обићи и Подгорицу и Бар.

(Крсно име у Институту) слави се Заведеније. Иза девет часова из јутра започела је св. литургија, коју је служио институтски свештеник уз припомоћ протодјакона г. Ф. Радичевића и нотално одговарање цетињског пјевачког друштва. Служби бојжој присуствоваоу г. Министар Просвјете Јован Павловић, Министар Финансије г. Н. Матаковић, царско-руски секретар посланства г. Вурцељ, Полковник г. Овејани, проф. г. Ш. Пиге и неколике госпође, бивше ученице нашега завода. У касели завода бјеху учоређе не питомине са својим учитељима и професорима, а на челу им начелница г-ца Софија Петровна Мертваго.

Послије св. литургије држало се благодарење и многолетствија за Цар-

ско-Руски Владачки Дом и за Свијетли Црногорски Дом. У томе стиже Њ. В. Књаз са Свијетлим Нашледником и Њ. Свјетлостима Кнегињицама Јеленом и Аном.

Пред свима на окупу у сали прозивале су се ученице да се награде за одличан успјех и владање у минулој шк. години. Награде су се састојале из изврених и укусно повезаних књига руских и француских, које изручиваше награђеницама Њ. Височанство или Њ. Свјетлост Кнегињица Јелена. Ученице иза тога зајеваше милдозвучно народну химну уз пратњу клавира, на ком удараше г. проф. Р. Толлигер. Иза тога „Боже Царя“, пак редом остале познате им пјесмине.

У шест часова на вечер давала се госпоцка софра у институтској трапезарији, по којој је било дивота погледати, јер све бијаше укусно попамјештано и уређено. Скоро сва поменута Господа и Госпође бијаху за столом при ком послуживаху одраслије питомине. При свршетку Ђаконија устаде Министар Г. Ј. Павловић и наздрави Њ. Или. Величанствима Цару и Царици Руској. Секретар Руског Посланства Г. Вурцељ Њ. Височанствима Књазу и Књагини. Овим се здравницама одазваше одушевљени „живјели!“ и „хура!“ а завршавало се народним химнама руском и црногорском.

(Духовне проповједи ван цркве.)

У недјељу 25. Новембра говориће проповијед ученик Ш. раз. Богословске-Училиштелске Школе Стеван Бојовић „о неблагодарности“ на тему: „благодарения и общения не забивайте“ (Јевр). Јован С. Лековић истог раз. критиковаће проповјед Илије Јовићевића, коју је говорио у прошлој недјељи, а исти ће је бранити с мјеста.

(Вечерња забава.)

Као што је прошле суботе Цетињска Читалоница приредила вечерњу забаву, која је испала на опште задовољство, тако и ове суботе приређује забаву са овим програмом:

1) „Супне јарко..“ од Турлиба, компоновао Толлигер, пјева мушки и женски хор. 2) „О нашим кућама са здравственог гледишта.“ говори др. Милашић. 3) Импровизације на гласовиру, изводи г. проф. Толлигер. 4) „Крв и сузе.“ од Змај-Јов. Јовановића, декламује г. проф. Ф. Ковачевић. 5) „Разбите Серце.“ од А. Рубиштајна, пјева уз пратњу на гласовиру гђца. Милена Огњеновића. 6) Из опере „Навуходоносор“ од Верди-а пјева г. Широ Огњеновић, уз пратњу на гласовиру г. проф. Толлигера. 7) „Богови силни.“ од Ђ. Јакшића, компоновао Јенко, пјева мушки хор.

Иза тога долази играчка и томбола.

Како чујемо, намјерава управа Цетињске Читалонице да приреди на Никољдан свечану бесједу са одабраним програмом у славу имендана Његовога Височанства Књаза. Осим тога, намјерава иста управа да приреди и позоришне представе у „Зетском Дому.“

ПРОСВЈЕТА.

(Брзојав „Гласу Црногорца“.)

ПРИЗ, 22 новембра. — Књаз Никола I од Црне Горе, одговарајући предсједнику одбора за стране ученике, Настеру, који Га је замолио да се прими заштите (patronage) тог одбора, и јављује живу жељу, да јужно-словенски ученици буду достојни васпитаници земље гдје ће поцрпети нау-

ку. Књаз је увјерен, да ће Црногорци бити вазда захвални великом народу француском.

Књижевност.

Изашла је XI свеска „Нове Зете“ са овим садржајем:

1. Што је човек? Пјесма од Ј. Поповића-Тинковца. 2. Чакаштина у Дубровнику, од Дра Милана Решетара. 3. Дјевојка Справљеница, Шчин, од Николе Градића. 4. Из Цуца, путописна цртица, од Ј. Ф. Иванјшевића. 5. Народне јувачке пјесме. XII. Смрт и освета Јанковић Стојана. 6. Књижевни преглед. а) Пламенови II, дио од Радована Коштуца; б) Цртице из Самачког живота од Вл. М. Јовановића. 7. Одговори Уредништва. Од Т. (Наставиће се.)

Љетопис, Матице Српске уређује А. Хаџић. Књига 163. свеска трећа.

У Новом Саду, српска штампарија дра Свет. Милетића 1890.

Преглед I. Српска демократија у средњем вијеку. Од Драгутина Ј. Илића II. Од Биограда до Рашке и патраг. Успомене с пута. Од Мите Живковића III. Дарови неба. Пјесма од Војислава IV. Нови придоци за познавање вина. Од Мите Петровића V. Кринка. Трагедија у пет чина. Пашеа Н. В. Борић. (Наставак.) VI. Говор у свечаним сједницама књижевног одјељења „Матице Српске“: У спомен Јакову Игњатовићу о св. Сави 1890. год. говорио др. Милана Савића VII. Гласник из српског и словенског свијета: Преглед повјеснице словенских књижевности. В) Књижевност у Словеници. Од дра Стевана Павловића VIII. „Матица Српска“: Изводи из записника књижевног одбора и одјељења 1890. године.

Из првога томе великога дјела „Црногорја“, II. Ровишкога, доносимо за сад ово:

ОГЛАВЛЕНИЕ:

Географија.

Введеніе XXVII XXXIV. Математическія граници и горизонталное очертаніе Черногоріи

I. Математическія граници. II. Пространство и горизонталное очертаніе. Политическія граници. Оцѣнка граници съ точки зрѣнія ея естественности и стратегических и торгово-экономических условий.

Вертикальное расчленение поверхности (орографија).

Къ какому типу горныхъ странъ отнести Черногорію

A. Горы. I. Приморская область. 1. Ловчен 2. Южная половина Приморскаго хребта 3. Суторманъ и Румія 4. Краиња 5. Сѣверное продолженіе Приморскаго хребта 6. Внутренніе хребты а. Буквица, Ставоръ и др. б. Пустой Лисац. в. Гористое плато Грахова г. Долина Трешиница д. Гористая плато Ваньяшъ и Рудичъ. е. Дуга. II. Область Дурмитора 1. Западные склоны Дурмитора а. Магличъ и западная сторона р. Пивы (Пивска Жупа) б. Плато Церквицкое и Пивска Платина (восточная сторона р. Пивы) в. Каретовыя явления г. Влияніе мѣстности на жизнь органическую 2. Восточные склоны Дурмитора а. Езера аа. Шпрлиторъ бб. Черное озеро б. Плато Сивянина 3. Южные склоны Дурмитора а. Каретовыя рыки Комарница и Шавник б. Граница и различіе между частями обильнымиводою и безводною III. область Центрального массива 1. Сѣверный край 2. Внутренняя плато а. Пониквица б. Шти. тово в. Лукавица 3. Войникъ 4. Западный склонъ (Жупа Никшицкая) 5. Сѣверный уголъ б. Южные склоны 7. Восточные склоны IV. Область Жійовой 1. Высокое плато Кучское поверхность 2. Восточный склонъ а. Широкаръ б. Затрвбач 3. Сѣверный склонъ 4. Южные склоны а. Фундана б. Исчезаніе воды въ подземныхъ щеляхъ 5. Изолированное высокое плато Братоножичей и Вѣтерникъ 6. Сравненіе высоты этой области съ высотами Приморской области и Центрального Массива V. Область Кома 1. Комъ собственно а. Части его б. Восхожденіе на его вершини в. Разрушеніе Кома г. Большая мягкость климата, цномъ на Дурмитору д. Разница климата въ различныхъ частяхъ оной области е. Наибольшее сближеніе водъ Черноморскаго бассейна и Адриатическаго моря ж. Ласа и настбица з. Жизнь человека и земледѣлге в. Минеральное богатство 1. Извѣсто изъ міра животнаго к. Преданія а. Перелетъ птицъ 2. Властница 3. Подимье.

Б. Равнины. 1. Низменности, имѣющія связь съ моремъ а. Барская б. Ульцинская или Нижней Бояны в. Низменности вкругъ Скадарскаго озера аа. Цермницкая и Рѣцкая бб. Нижней Земли г. Цемовское поле д. Равнины къ сѣверу отъ Подгорници е. Лшкополе ж. Долина Средней Зети или Бѣлонавлицка 2. Высокія замкнутыя равнины а. Нѣгушская б. Цетинская

в. Граховская г. Никшицкая 3. Дополнительная замѣтка о замкнутыхъ равнинахъ 4. Пещеры и вертикальныя отверстія Примѣчаніе Списокъ горъ и другихъ пунктовъ, съ показаніемъ ихъ абсолютной высоты.

Геологическій очеркъ и минеральный богатства 1. Научныя путешествія по Черногоріи 2. Геологическія формации 3. Минеральныя богатства 4. Особенный конгломератъ и эруптивныя породы 5. Доходительныя замѣчанія.

Климатъ, погода и особенныя явленія природы 1. Климатическія условия, опредѣляемыя математическимъ положеніемъ и общимъ возвышеніемъ надъ уровнемъ моря 2. Раздѣленіе на поясы на основаніи распредѣленія хозяйственныхъ растений 3. Недостатокъ точныхъ наблюдений 4. Общія наблюденія надъ климатомъ а. Варъ и Ульцинь б. Цермница, Рѣка и Жаблякъ в. Подгорница г. Цетинье д. Васосичи е. Общее заключеніе и народный примѣты 5. Особенныя явленія природы б. Приморскій характеръ климата 7. Воздушныя теченія 8. Таблица наблюденій погоды и выводы изъ нихъ.

Воды (гидрографија) 1. Море 1. Заливы и бухты 2. Свойства Черноморскаго моря а. Измѣненія уровня и теченія б. Волненіе и вѣтры в. Приливъ и отливъ г. Глубина д. Соль 3. Животный миръ и рыболовство 4. Судохозяйство 5. Морское управленіе 6. Кунаиѣ II. Материковыя воды. А. Озера 1. Раздѣленіе ихъ по типамъ 2. Горныя озера 3. Низменныя озера а. Скадарское б. Горнее плато в. Шасекое и Зоганское. Б. Рѣки 1. Общая характеристика рѣкъ Черногоріи II. Раздѣленіе рѣкъ по бассейнамъ и ихъ различіе III. Рѣки Черноморскаго бассейна 1. Лим съ притоками 2. Тара 3. Пива 4. Протяженіе вѣхъ рѣкъ по Черноморскаго бассейна въ совокупности IV. Рѣки бассейна Адриатическаго моря 1. Морача и ся притоки 2. Зета 3. Соединенное теченіе Зеты и Морачи 4. Дневній водопроводъ 5. Общія замѣчанія 6. Рѣки Приморской области 7. Бояна 8. Желѣзница и Рикавацъ V. Сравненіе и оцѣнка рѣкъ обоеихъ бассейновъ VI. Мелкія водныя жилы. В. Природныя и искусственныя скопленія воды. Общія замѣчанія о водахъ Черногоріи.

(Наставиће се.)

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

РУСКА БИБЛИОТЕКА.

Дјела Грофа Лава Николајевића Толстоја (rectius Толстога).

1. Књига, 1. Свезак:

ДѢТИНСТВО.

Превео

АУГУСТ ХАРАМБАШИЊИ.

Већ од више година признаје сав свијет, да лијена и богата руска књижевност међу литературама и најпросвјетљенијихъ народа заузимање одлично, ако не прво мјесто, те би било сувишно, да о томъ опширније говоримо, јер нам је довољно споменути, да је Русија у овоме вијеку не само своје народу, него и цијеломъ човјечанству родила Достојевскога, Гогоља, Шchedрина, Тургењева и Толстоја, којимъ су се задивили сви наображени људи и који су, тако рекућ, својој свјетској књижевности ударили новъ билег и дали новъ правац.

Тај је билег и тај правац у здравој реалистичној, која се је знала сретно отрести сѣверскога романтизма, а да ипак не загрезне у нуки и годи веризам, који понајрађе истиче само зле стране људскога живота, на читатеља више умори и озловољи, него ли да га поучи и ошлемени, што је главна задаћа и лијене и поучне књиге.

И управо у томъ је она велика таша, за што ни највећи францески веристички писци нијесу освојили толико читалачке публике код свихъ народа, колико ихъ освојиле руски проповједачи. Правомъ се може рећи, да башъ њихъ данасъ понајвише читају на цијеломе свијету, јер се њихова дјела превађају на све језике и свакѣ се примају са највећомъ хваломъ.

А што је најважније, него да дивне плодове рускихъ генија од свихъ другихъ љепше и одушевљеније поздрављају еродна имъ браћа славенска, на тако и ми Хрвати. Није пука фраза, него жива истина, да је руска књижевностъ тецајемъ задњихъ година силно уживала на хрватску литературу, да ју је управо препородила, јер међу одличнијима хрватцима итеимма немамо ама ни једнога, који се неби повађао за рускимъ узоромъ, те ишао златномъ срадиномъ здравога реализма и уклањао се ненаравному романтизму и претјераному веризму.

Па и хрватска читалачка публика примила је доселе свако руско дјело у хрватскомъ преводу најодушевљеније, јер се је освједочила, да јој генијални руски великани пружају само здраву и добру душевну храну. И за то се је већ одавно у хрватскомъ народу имала основати „Руска библиотека“, у којој би му се морала систематички и само у ваљанихъ преводнихъ пружати бесмртна дјела највећихъ рускихъ писаца, али се све до сада није

нашао хрватски наклады, да се својски и поштено прихвати тога посла.

Иза зрела размишљања обично се је на ње подписани, те је потпуно увјерен, да ће његовъ наум весело поддржавати сви правни Хрвати. Не жалећи никаквихъ жртава и не желећи никакве друге користи, него да само покоришти својемъ народу, започетъ ће потпуно јошъ тецајемъ овога мјесеца издати „Руску библиотеку“, у којој се се и временомъ написати хрватски преводи свихъ понајбољихъ дјела лијене руске књиге. А тај свој рад отпочетъ ће прекрасномъ приповијешћу највећегъ рускаго мислиоца, па и нашегъ приближи већ врло добро познатогъ приповједача, Грофа Лава Николајевића Толстоја, приповијешћу „Дјетинство“, у којој слави руски великанъ предивно описује своје властито дјетинство. За томъ приповијешћу слиједитъ ће друга Толстојева приповијешћ подъ насловомъ „Недораселост“, и трећа подъ насловомъ „Младост“, те ће се сва хрватска читалачка публика и сама увјерити, да подписани „Руске библиотеке“ није могао одпочети љепшимъ дјеломъ, него што је та прекрасна трилогија прослављеногъ и првога рускаго приповједача. И то ће бити прва књига свеукупнихъ Толстојевихъ дјела, за којомъ ће и опетъ у свесци изаизити дјела кога другога рускаго великана, и то тако, да ће ти свесци сачињавати поједине књиге, у којихъ ће хрватска читалачка публика е временомъ добити свеукупни е систематички преведена дјела дотичнога писца, на концу појединихъ књига доијетъ ће „Руска библиотека“ животописе, и по могућности и слику писца. Превод прве књиге свеукупнихъ дјела грофа Лава Н. Толстоја битъ ће од признатогъ хрватскога пјесника и преводиоца, г. Аугуста Харамбашића, који је већ превео и његово ремекъ дјело, велики романъ „Војну и мир“, на су тај превод сви хрватски листови лијене похвалили.

„Руска библиотека“ излазитъ ће у свесци, који ће опозати по четири тискана табака у форматъ „Војне и мира“ те ће поједини свезакъ стајати 25 новчића а са поштариномъ 5 новчића више. Свакога мјесеца изаћи ће по 2 свеска, а претплата тит се може свако по вољи то јестъ на колико годъ свезака хоће. Ко сакупи десетъ предплатника, добива једанаестъ примјеракъ на дар: Први свезакъ изићи ће најкампше до 20. овога, а остали слиједитъ ће точно 1. и 15. свакога мјесеца, те стога подписани све пријатеље лијене књиге моли, да његово подужеће што више прошире и препоруче, те му евентуално и предплату што прије припошљу и то на адресу: Милан пл. Марковић, Загреб, Месничка улица, број 22.

Чврсто увјерен, да ће се сва хрватска читалачка публика радо одавати овомъ позиву, те „Руској библиотеци“ осигурати трајни останац, препоручујемъ се особито хрватскомъ новинарству, да овај мој подхватъ по заслуги препоручи, и молимъ све хрватске, словенске и српске људове, да овај позивъ на предплату у цијелости, или баръ у извадку својимъ чинѣнимъ читатељемъ приопће, за што имъ се већ у напријед искрено захваљујемъ.

У Загребу, 1. новембра 1890.

Милан пл. Марковић.

ОЧИНЦИ И ПАБИРЦИ.

— Па што мислиш, колико је од свега тога трошка друштвеногъ од годишњихъ 50,927 динара и 80 пара (додавни и оно „даље“), потрошено на Македонију и Стару Србију?

— Ма, биће баръ овихъ 8,754 и 50 пара, под 3.

— Од оте „помоћи николама, прквима, учитељима, ђацима и осталимъ патриотима ванъ крајевине“ тамамъ би се могли издржавати осамъ учитеља а то је, у четвртој години рада друштвенога, колико и ништа. Но нека је сав годишњи трошакъ пошао на одржање српства у оне двије покрајине, на ни то није ни на једанъ зубъ.

— Немој заборавити, да и влада, помаже тамошње српство из државнихъ прихода.

— Рецимо, да је свака влада у Србији вољна потрошити колико годъ може, ипакъ то не може отворено ставити у своје годишње трошкове што ихъ износи предъ народну скупштину.

— Има ту другога начина, имају тајни фондови.

— Лијено. И ако ти фондови имају и друге намјене безъ којихъ ни једна влада не може бити, рецимо, да се снѣ баце у Македонију и Стару Србију, и да ни једна пара не падне

на крш ни у трње, но свака на својему земљу. Колико ће најиздашњија скупштина одобрити влади за тајне фондове?

— Немамъ ти ја сад при руци све буџете српске, од како је уставне скупштине.

— Не питемъ ти ја да ми речешъ на пару: но реци од прилике, осјекомъ, највише што се може замишлѣти.

— Рецимо да ће најугодливија скупштина одобрити нај и највише — по милијона динара.

— По милијона? Ма, боланъ брајко, докъ има и једна пара дефицита —, по нека ти буде. Дакле по милијона; и светосавски досадашњи годишњи трошакъ чини свега 550,927 динара и 80 пара. Је ли то све?

— Кадъ би била крајња невоља, могло би светосавско друштво кренути и свој стални фондъ.

— Крајна невоља? Дошло је већ до мучкогъ убијања, а ја још не чухъ да је што кренуто од „непокретногъ фонда“ светосавскогъ.

— Не мора се све бубати на бубањ.

— Лијено. Е, рецимо да је кренула сва војска, цијело имање светосавскогъ друштва, на одбрану јужнихъ покрајина српства. Колико је то?

— Стални фондъ износи је, до прошлогъ Савина дне, 187,384 динара и 20 пара.

— Додајмо томе највиши број покретногъ фонда од 50,927 динара и 80 пара, то чини цијелокупно имање друштвено равно 238,312, рецимо 250,000 динара, узимајући да ће за крајњу потребу бити и ванреднихъ прилога. Саберимо све: Владнихъ по милијона и светосавска четвртина, чини свега 750,000 динара. Је ли то све, и би ли можда влада могла још од кудъ годъ откнѣнути који златникъ?

— „Слабо, бога ми“, рекао би ти сваки министаръ финансије, од Чеде и Вукашина, па све до Мише Вујића. Штедња је највиши захтјевъ, у правилно, мирно доба.

— До душе, сасвимъ правилно и мирно доба, у које се сасвимъ правилно и мирно убијају српски попови и учитељи, српски консули, па садъ већ и жена и дјеца!

— То се може десити, но то још није ратъ. А дотле —, по, стој! Гдје намъ је памет? А заръ си заборавио „Коларчеву задужбину“?

— То је задужбина Илије Коларца за српски универзитетъ?

— Да.

— Но, ако се не варамъ, основачева је воља била, да се тај универзитетъ отвори текъ послѣ тридесетъ година, кадъ се главница удвоји и утроји, а дотле да се добитъ мора придавати главномо, све докъ — трава не нарасте.

— Која трава?

— Па, она што ће је се напасти они, који дотле не лишну. — Реци ти мени, како ће се дотле, а послѣ тридесетъ година доћи ће наша патрага, ако је буде.

— Не мора се чекати тридесетъ година. Ти знашъ да томъ задужбиномъ рукује одбор, према завјету Коларчеву, да тај одборъ има сасвимъ слободне руке, да се у његове послове не смије мијешати ни државна власт, онъ самъ себе попуњује, самъ себе надгледа, самъ себи одговара. Па јеси ли читао, како је предсједникъ тогъ одбора, Аћимъ Чумић, говорио у послѣдној сједници одборовој?

— Кадъ рече, да би онъ био готовъ уложити сву задужбину Коларчеву на одбрану српства противъ бугарске навале?

— Да, да! Што велиш, како ти се то свиђа?

— То је прелијено и прекрасно. То је био покличъ не само доброгъ Србина, но и разумногъ државника. То бјеше мушка ријечъ, ријечъ небојне и прегаопа.

— Је ли, је ли? Но, једва једномъ, једва и ти нешто признајешъ.

— Дај ми само једно такво дјело, као што бјеше та ријечъ, и пошто Стојанова глава биће замијешана, српство ће бити спасено.

— Зар мислиш да Чумић не би био подобан учинити што је рекао?

— Не сумњам се у његову вољу. Али се бојим, да ће он и у самом одбору бити као Рајко војвода у Српјему, само што неће имати ни Маргите дјевојке.

— Зар остали одборници нијесу Срби, патриоте, родољуби?

— Јесу, како да нијесу! Но, колико их знам, сви су и још нешто, сви су — као и сам Чумић, правници. А правник ће при првом кораку, да учини оно што је Чумић у првој жестици обрекао, наћи на толнеке сметње, да ће морати сваку таку мисао напустити.

— Какве сметње?

— Прије свега воља завјештачева, па законске наредбе о извршењу те воље.

— Нећу да помињем „природног права“, по коме ничија воља не може имати посмртне снаге. Но и по позитивним законима слободно је ту вољу тумачити. Одборници, повјереници завјештачеви, ако су договорни, неће се замјерити својој савјести, ни као правници, ако покојниково имање намијене, чему би га, по свој прилици, намијенио и покојник, да је још у животу.

— Кад би се то допустило, мало би се њих сјећало на умору, да чине задужбине. Инак бих ја, за овај случај, пристао и на то, и желио бих, у том, одбору највише власти и ујемачности од мијешања сваке друге власти, па и судова. Но и кад би се одбор сложио у томе, требало би доста времена, да се то изврши.

— Већ кад би само дошло до тога, а дићи паре и продати куће, то је најлакше.

— Па колика је сва та задужбина?

— Било је, ако се добро сјећам, по смрти Коларчевој, неких сто хиљада дуката. Томе има неких дванаест година, те ће сад бити два пута толико, јер није се ни на што трошило, без оно мало књижевних награда и одборничких надиница.

— Дакле двије стотине хиљада дуката, или близу два и по милиона динара. Јами сва врата, све браве и пријеворнице што нам затворају те паре, па замислимо да су у нашијем рукама, да их носимо у Македонију. Додајмо к томе још оних 750.000 владиних и светосавских, те имамо свега три милиона и 250.000 франака, да потрошимо прве године на србовање, па борбу са бугарском пропагандом. То је наша војска. Е, сад ми уводи војску нашијех сунарица. Колико троше Бугари на своју ствар у Македонији?

— „На завршетку да вам јавим и то, да су Бугари у последње време почели трошати овде па пропаганду огромне суме, дајући богате бакшише чиновницима и дајући велике плате учитељима. Развили су доста јаку бугарофилску агитацију —

— Ма како ти то говориш, јес ли при свјести?

— То ти читам из једног дописа из *Куманова* од 5 новембра, штампаног у „Одјеку“ од 11 нов.

— Бога ти? Но ту се само јавља да се троше огромне суме у „последње време“; али ја бих да ми речеш, колико се трошило до сад, редовно, годишње?

— Мисли се да се трошило па „ексархат“, а то ће рећи па македонску пропаганду, бар два милиона лева годишње.

— Два милиона лева, динара или франака годишње? А од кад?

— Ја мним, почело се одмах иза берлинскога конгреса; по речимо, од једанаест година.

— А прије рата? Ексархат је постао, чини ми се, 1872-е године.

— Биће да се и тада радило, а ни то није могло бити без трошка. Само што гада није било Бугарске, него је, по прилици, те потребе намиривала Русија па, ваистину, и Србија.

— А што ћеш, и ваљало је, браћа смо. Но за то је вријеме мучно

ухватити рачун. Узмимо само вријеме па рата, једанаест година, по два милиона, чини двадесет и два милиона. Колико ми су потрошили на тај крај све српске владе, које су се за то вријеме изрећале?

— На то би ти мучно одговорио и сам архив министарства на Теразијама.

— Узми највише.

— Највише смо узели годишње по милиона.

— То би био четврти дио бугарског трошка или, за све то вријеме, пет и по милиона. Додајмо к томе ова три и по што смо замислили да их имамо у рукама, то би било свега девет милиона, до дуње, вишином од невидиша. А сад Бугари, велиш, да троше још више но до сад?

— „Али сумњам да ће имати успеха и да ће одродити овај народ, који је потпуно свестан своје народносне заједнице са Србима.“

— Што ти је, јадаш не био?

— Тијем ријечима свршаје онај допис из Куманова.

— Амана ти? Хвала богу, на што се ми узалуд бринемо, кад је тако? Пустимо Бугаре, нека троше немилице, кад знамо да немају рашта, јер је „онај народ потпуно свестан своје народносне заједнице са Србима.“

ИЗ ПРАВНИЧКОГ СВИЈЕТА.

Узакоњење и посвојење.

„Ново Вријеме“ доноси, како се имају скупити у скором времену департаменти државнога савјета: законотворних, економних, духовних и грађанских дјела, који ће разматрати поднесени законски приједлог Министра Правде: О „узакоњењу и посвојењу“ ђеце.“

Особина је тога законског приједлога такозвано „привјенчавање“, којег до сада руски закони нијесу признавали, т. ј. узакоњење ђеце рођене од несвјенчаних родитеља. То ће се узакоњење вршити дотичним окружним судовима, који ће у свакоме случају издати послје прегледа докумената, наредбу да се добије законига матрикула.

То је први дио тога законског приједлога, а други је дио о „посвојењу“.

Нас особито интересира коментар о томе предмету г. А. Васиљева, који изучава поглед на тај предмет Црковних Отаца и долази к томе изводу, да се по црковном учењу може судити о некој заједници да је бладна, но ни одкуда се не може извести да црква дијели ђецу па законито и незаконито рођену.

Учење цркве, говори г. Васиљев, на толико је свето, високо и хумано да се не може гријех родитељски, па био и врло тежак, преносити на невину ђецу.

Уводити и подобно раздјељење у грађански кодекс, не може се ни чим мотивирати. Казнити цио живот људи за њихово происхођење, то је жестоко и нецјелиходно. Зато треба савршено одстранити из законодавства појам о незаконорођености. Нека се бракови дијеле сагласно црковном учењу, па законите и незаконите. Но ђеца која се јављају усљед незаконитога заједничкога живота, нека носе име свога родитеља и нека му наслеђују по закону.

Ако се отац, по чувству родитељскога дуга, не одрече свога ђетета, то зашто да се овђе мијеша грађански закон и да спречава потпуност имовинских права ђетета, кад се тијем најбоље гарантира да ће из њега изаћи користан друштвени члан! Напротив човек озлобљен и забачен од ђетинства мора бити рђав грађанин.

Одричући у самоме принципу „незаконитост“ ђетета г. Васиљев савршено досљедно одриче и узакоњење, преносећи сав центар важности овога питања на посвојење. Он укажује мишљење цркве на тај предмет као на дјело у највишој мјери богоугодно. Па зато предлаже да се што више олакша процес посвојења, о коме су његови изводи овако формулисани:

1) Право посвојења ђеце припада свакојему пуноправном грађанину, слободноме ступити у брак. Стање брачно зато се не захтијева.

2) Ако у посвојчета има отац или мајка (који су се родили у браку или изван брака, све једно) или рођака, па старање којих се оно наводи, то је на посвојење потребит њихов приставак.

3) У праву посвојења људи и жене користе се једнаким правима, но ако су муж и жена у браку, требује са обје стране сагласије.

4) Посвојече заузима у онога, те га је посвојио, међу осталом ђецом, ако их има, онај положај и мјесто које припада по његовом узрасту и полу.

Питање о незаконорођеној ђеци осо-

бито је драгоцјено питање за руску цркву, јер није то случајност што је просветитељ Русије хриистијанством, св. Владимир Кијевики, био „својом робини“, т. ј. по појму садашњег законарства, незаконорођени.

Црној Гори служи на част што је до 1886 године, по народном обичају, пенуљавала учење св. Отаца. — Отац је морао примити дијете, које је добио са невјенчагом женом, па макар са њом и не ступио у брак, — дијете је наслеђавало оца и носило његово презиме. 1886 год. изишао је „законик о ванбрачној ђеци“, по којему се данас суди у Црној Гори.

Борис.

КЊИЖЕВНОСТ И УМЈЕТНОСТ.

Београдски „Дневни Лист“, од 14 новембра, јавља српском читалачком и позоришном свијету ове „драмске новине“:

1.) Црни Јован, драма у 5 чинова.

— Поводом тим што су скоро сви листови јавили, да ће се представљати „Цар Јован“ од г. Мите Живковића, у новембру, у краљ. срп. народном позоришту, јављају нам, да је и Борко Брђанин (писац награђене драме од „Матице Српске“, под именом „Ускоци“, која је већ у штампи) написао драму у пет чинова под горњим називом. Ова драма биће сигурно противоположно различита „Цару Јовану“ од г. Мите Живковића, јер се овдје „Црни Јован“ представља, као једна противност и узалудан ваљда последњи покрет ондашњег српског народа, после буне економске („курјачке“ „креташке“) под Ђорђем Доком Сиккулским.

2.) Ђорђе Балшић, драма у стиховима — у пет чинова — од истог писца, такође је готова и предаће се у скоро на родном позоришту на оцјену. Овој драми је само перспектива историјска, по радној личности (ванбрачном сину средњег од браће Балшића, Зетског господара, после Душана) и неким догађајима, иначе је предмет сувремен и расправља питање може ли бити поштовања и љубави, у брачном животу, пошто је жена прије тога, као дјевојка — пала. Предмет је црпен из живота, у њему је описана једна савршена кокетка, па поглед без срца, којој је принцип, по паду — светити се цијелом роду мушком — Ли ди ја све чини и све жртвује да задобије и занесе Ђурђа Балшића, „најплеменитијег и најопаснијег кавалера“ међу свима људима. И њој то за руком исеца потпуно — она му открије цио свој план кад из љубави женом његовом постане и то онда још кад она постаје његовом супругом и ако је он знао, да му је жена — имала прошлост такову, ма да и не слути, чијом кривицом и на који начин. Бива разлаз супружника и на даље фиктиван брак — само рад свијета.

Но политички противници Ђорђеви којима је један Оренин на челу, први племић млетачки, употребљују пад жене његове као политички капитал, износе па цар његове домаће тајне и кад Оренин, као свака кукавица, одриче Балшићу, као ванбрачном ђецу — позив на двобој, овај у највећој екстази, дрхтавици и непрестаном очајном рвању душевном, кад сазна, да му је противник науман да се бјегством од скандала поуклони, достиже Оренинија на самом пристаништу и немилосрдно га убија, пред свима његовим најприснијим и предаје се сам власти у руке. Оренијева је странка употребила највећу тајну домаћу — те да на изборима за сенат, против кандидата — Балшића, са свим морално убије и свом кандидату — Оренинију — избор осигура.

3.) Ускоци драма у пет чинова, примљена је, пошто ју је писац за позоришту удешио и екратио, и сигурно ће се још у току ове године и представљати у нар. позоришту. Дата је у штампу и за оглед штампа се трећи чин у новембарској и декембарској свесци „Отаџбине“.

На пошљетку и 4) по реду прва драма Борка Брђанина: „Шћепан Мали“ такође у пет чинова, написана је још лађеке године прије „Ускреа“, а 1883 год. штампана 3 чина у књижевном листу: „Гусле“. (Зар прије штампања, но написана? У. Гл. Црн.) У њој је Шћепан Мали, противно схватању Његушевом и Љубишином, предста вљен, као „Лажни цар“, али с побудама родољубивим, по чему излази да га је једно кола родољуба, из несвјенчаних побуда, нагнало да се прими лажне улоге, на којег општу, — ради буђења српске свијести у потлаченом робљу — изгледа, да је таково схватање и историјски оправдано због тога — што и Порта и Млетке гдно страхују од покрета и од знаменитости цара — Шћепана малог и сваки корак његов прате озбиљно и строго; по свему пак што је Шћепан урадио и из-

вршио, види се његов карактер и ум и — то није могло бити ни протува, ни кукавица.

Истог дана дошле су „Мале Новине“ београдске, по страним листовима, ову „Смјесцу“:

Знамење вијека. Преступници, који су били осуђени па издржавање затвора у тавници „La Roquette“, имали су права да лапае да своје мук и горке часове ублажују читањем романа Диме оца. Али је скоро изашла у Паризу књига, која ће, по садржини, ускоро потиснути Димин романи из руку осуђеника. „Приче за преступнике“, тако се зове та нова књига, које је аутор неки Мориц Бобур. Исти писац сматра преступника, као што је некад де-Месвр сматрао ђелата, као заштитника друштвеног поретка. У једној причи писац износи зликовца како се каје и пребацује себи, што је дотле убио тако мало људи; и то само из обзира према прогресу људском, а у цијели свјетског ослобођења, без икакве помисли на какав споредан разлог. У другој причи писац описује зликовца, који је путем некаквог убиства, дошао до извјесног капитала који је пошље у Америци умножио и постао милионер. Онда је потражио родбину своје жртве и с њом подијелио све што има. — И према томе, није ли наистину у истини fin de si cle?

Ако читалац упореди ту „смјесцу“: знамење вијека, са садржајем „драмске новине“ 2) Ђорђе Балшић, како је горе испричан, видеће да је Србину престижао Французе. Док се Французи труде, да измишљеним причама у прози које се само у књизи штампају, тјеме осуђене зликовце, уљештавајући њихова недјела, дотле је Србину пошао даље, те пише драме у стиховима, које се могу и на позоришци приказивати, не само пред зрљем, но и пред најбољим слушаоцима, и у тијем драмама износе, као што се горе рече, „сувремен предмет“.

Тај „сувремен предмет“, по горњој причи, не може бити други, до убиство Мише Димитријевића, па туци дан 1889. „Ђорђе Балшић“ као да хоће да буде глорификација убице Јаше Томића; јер ко би иначе био онај „најплеменитији и најопаснији кавалер“? Само би још требало да се та „драма у стиховима, у пет чинова“ први пут прикаже на туци дан у Београду и да се од сад приказује, ради „вјечног воспоминанија“, па сваки туци дан, као што њемачке позоришне пздосе сваке године па „све свете“ Рајмундово плачевно збитије „Der Müller und sein Kind.“

Благо нама, кад бар у печему преглекомо и саме Французе. „Браво!“

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Пикшић, 19. новембра

Промет домаћих производа у Црној Гори.

На данашњем пазару биле су раз-ној трговини цијене ове:

Волови сума 150 кила од 40 до 46 фоп. Браве од 1 0 кила од ф. 20 до 26. — Брави од 15 кила ф. 3. до 3 40. — Рурметин 1 и по кило новч. 10. — Пшеница 1 ока то чини 1 и по кило по новч. 11. — Раж 1 и по кило нов. 8. — Јечам 1 и по кило нов. 7. Прасад од 60 кила ф. 15. до 20. — Кртола 1 и по кило новч. 2. — Купус 1 и по кило новч. 5. — Скоруп 1 и по кило новч. 60. — Масло 1 и по кило ф. 1. и новч. 10. — Сир бољи 1 и по кило новч. 50. — Восак 1 и по кило ф. 1. и 80 новч. — Дуван у лист 1 и по кило новч. 90. — Дограм 1 и по кило новч. 60.

ЧИТУЉА.

+

ТЕОФАН ЖИВКОВИЋ

Епископ горњокарловачки.

Српска православна црква завиле се у Црно, јер је изгубила једног свог прво свештеника, којим се она носила мога. Српски народ потрешне до два душе вијест о смрти великог му сина. Носити Велебит се уздрхтао, Лика и Крбава тужи, јер су изгубили свог љубљеног владика, који је у свом стаљежу редак био.

Теофан Живковић је мртав! Данас у вече стиже нам преко Огулина

ОВАМО ПДЕ ДОДАТАК.

вијест телеграфска, да је епископ Живковић јучер на Арапџевом дану у вече у Пашком преминуо.

Та наје је вијест поразила и дубоко потресла. Тај глас растуђивао цео народ, јер то је горостас био, што је јуче на вијеки склонио очи и скрестио руке.

Као прикован Прометеј, тако је и овај изабраник народа био: везан за своју дијезу и нијесу му дали да послужи својој цркви и својега народа на врховном мјесту у цркви. Силетне су сузбиле Теофана, те није могао сјести на ову столицу, која му је припадала и где је би он показао шта умје и шта вриједи.

Теофан Живковић је подијелио судбу са својим учитељем владиком Никанором. Суђење им је било, да остану незнани и да своје намјере помисли никад не остваре.

Владика Теофан не може се мјерити његовом свједошћу човјека и обичног калуђера. Он је био риједак, управо жени-јављив човјек. Пун духа. Он је у сваком ставу што је написао, ударио печат своје душевне величине. Био је бујне нарави, која је вољела слободу, а којој су стеге надосадице биле.

Губитак је претрпео, особито кад погледамо проријецне редове наших калуђера.

Али што је Теофана најљепше красило, то је да је он, последи епископа Никанора највише његова епископско правослање. Он је служио православној цркви, која је ерасла са срцем српскога народа.

Теофан је био српски владика, који је свој народ топло љубио, који је радио на томе, да свега намећу народа и његове цркве буде што јача, али да и црква узима у обзир народне потребе и да се с духом народним заједно и упоредо развија.

Гдје је било само прилике, Теофан је бранио свој народ и чувао је своју цркву.

Кад се сатком ријечима хтјело, да се правослање пољуба, Српски Сијон је тада мировао — писао је Божиће поздраве у духу...

почео радити на унији. Поуздано знамо, да је у рукама остало више зидних дјела. Теофан је био и као говорник ваире-дјан! Он је био један од најбољих патријархских говорника. Његова слава била је мјдина, велико уживање и право задовољавање за постојну и родољубиву душу. Он је, мада дуго говорио, на никад да каже, нешто, што је излишно и никакво замори слушаоце. Он није пропустио ни једну околност, на се ипак није губио у ситницама и појединосима. Говори су му били на висини некој, ношени бујном ријечом, која се изливала из раздраганог срца, али то је само био спољни накит за велику и узвишену мисли. С тога су му били говори увијек једри и језгровити.

Његовим говорима не зна се брђа. Особито су му лијепи: на погребу Чиче 1850 г.; на сабору 1869, г.; приликом свог посвећења за владика, на посвећењу сарајевског митрополита Николајевића и на погребу Германа Анђелића. Вољег говорника осим владике Грујића нијесмо још имали.

И неумитна смрт била је толико немилостива, да нам таког владика угроби прије времена. Како ћемо преживјети тај губитак? Како ћемо пребољети удар, који нам је задала смрт његова! Како ћемо утишати бол, који изазива поглед на његово мртво ледено тијело?

Како да га прежалимо, кад је црква требала јакне помоћи његово. Како да га прежалимо, кад је наш народ требало љубиви његове. Како да га прежалимо, кад би наше правослање требало његове снажно заштити. Како да га прежалимо, кад се Српство требало његово оданости и одушевљења. Како да га прежалимо, кад би наша школа требала огромног знања његовог!

Али забавља је свака тугованка. Она мудра глава неће више понијети митре, па да ејаји православног сдијету. Она

видјели сте шта вели о томе г. Живковић; а г. Бошковић пише: „... истраживачких, етраго научних...“ (Ј. В. скупштински списи, стр. 53.). — До душе, и ја ћу се, као и Ви, морати клонити и г. Бошковића и г. Живковића — те их се не бу држати ни онолико, колико сам их се држао до данас, јер имате право што ми једном иронички рекосте за њих: „Они су људи, који све знаду.“

Видим да Вам је неправдо, што се троши онолико ријечи о пољци — и тиме се заузимате знатан простор Вашиг циљеног листа, што би се могло чиме корисним допунити; али за што пропустисте ријечи г. Веселиновића у његовом задњем Прилогу, гдје моли да се обрати пажња на извод истога? Или бјрем за што не огласисте да више не ћете пријети цркви о пољци? Да сте ово пошледије урадили, можда се Бадијаћ обратити ком другом листу; а овако, кривити себе.

У Херцег-Новоме 10. нов. 1890.
Ваш поштовалац
Васко Радојевић.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛ. ЦРНОГОРЦА“.

БУКУРЕШТ, 17 новембра. — Министри Панческо и Розети дали су оставку. За министра просвјете постављен је Мајореско, за министра правде Триандавил. Камара је на ново изабрала Кантакузена за председника.

ПАЗИЗ, 17 нов. — Министар војни дао је 25.000 Лебелових пушака за оружје шумских чувара, а 70.000 истих пушака да се наоружа 31 баталјон царинара.

ПАЗИЗ, 18 нов. — У одговору на потону захтјеве селенске патријаршије, Порта их готово све одобрава. Уједно позива патријарха, да опет служи службу бојљу.

БИОГРАД, 18 нов. — У расправи адресе скупштинске рече извјестилац већине: Мале државе, које се још развијају, не могу чинити самосталне политике, но се морају управљати према приликама. — Либерали криве владу, да је преокорпа према Бесарском посланику, бар. Темелју. Скупштина је пријела адресу већине.

БУКУРЕШТ, 18 нов. — Сенат је изабрао за председника предложеника владина, генерала Флореска, са 53 гласа против 52. Председник министарства изјавио је, да то гласање сматра као неповерење и да ће ствар подијети Краљу на одлуку.

БИОГРАД, 18 нов. — Цар. отом. посланик Феридун беј пошао је на доуст у Цариград и у Ницу.

ЗАДАР, 19 нов. — Руски јот „Роксана“, на којој се вози Њено Цар. Височанство Стане Николајевића Кијагића од Лајхтенберга, уставила се онама у овдањем пристану ради зли времена, а што је продужила пут у Котор.

ЦАРИГРАД, 19 нов. — Порта објављује окружницом, да ће протјерати свакога странца који се буде мијешао у дјела протина владе.

БЕЧ, 20 нов. — Лајпцишки здравствени савјет одлучио је, да је много потребно испитати у клиникама Кохов начин лијечења. Клинике ће бити обавезане подносити министарству унутрашњих дјела извјештаје о своме поимању. Једнак је савјет одлучио не допустити лијечење у амбуланцији, но љекари ће морати свки случај такова лијечења пријавити власти.

ПЕТРОГРАД, 20 нов. — Овдје се очекује, брзо. Персијани, посланик у Биограду.

БУКУРЕШТ, 20 нов. — У камари је влада изјавила, да није дала оставку. Исто је председник владе изјавио у сенату.

БУКУРЕШТ, 21 новембра. — Како је сенат изабрао за свога председника човјека од опозиције, председник владе и министар иностраних дјела искали су, да се гласа поверења садашњој влади. То је сенат учинио са 68 против 38 гласова.

ПАЗИЗ, 21 нов. — А. Жерар,

досадашњи министар Пр. Републике при двору Његова Височанства Кијаза Николе I., постављен је за министар у Рио Жанејру.

Влада ће изјавити да је договорна у начелним питањима о буџету, те ће ставити питање повјерења.

ЦАРИГРАД, 21 нов. — Султан је одговорио на јерменску адресу, да су му много мили Јермени и да је особито задовољан њиховом изјавом вјерности.

ПЕТРОГРАД, 21 нов. — „Новости“ јављају, да цови управитељ школске области петроградске намјерава увести мало по мало руски језик, за једни наставни језик, и у онцијем школама које су под управом црквеном.

БЕЧ, 22 новембра. — Министар финансије поднио је царевинском вјешу буџет за год. 1891, који показује 2285 фиорина више прихода но расхода.

ПАЗИЗ, 22 нов. — У камари је влада ставила питање повјерења. Камара је гласала повјерење са 322 против 193 гласа.

БУКУРЕШТ, 22 нов. — У камари је Ласкар Катарпија прочитао изјаву, да је остатак овог министарства на влади противан устану. На то је одговорио председник министарства, што је камара одобрила са 434 против 74 гласа. —

Штампа се и у Јануару биће готова моја историска трагедија у пет чинова под именом

ЦАР ЈОВАН

У књизи ће бити штампана и оцјена дра Милана Јовановића, по којој је ова трагедија награђена из књижевнога фонда Илије М. Коларца.

Молим пријатеље, да ми купе протплату и да је шиљу лично мени назначивши у писму тачно своју адресу, и ја ћу им књига испратити чим буду готове.

Цијена је два динара, скупљачима 10% или у новцу или у књигама; порудбино примам само у готовом.

Биоград, 7 новембра 1890
Мита Живковић
професор I. биоград. гимн.

За који дан изаћи ће из штампе тропиком књижаре и штампарије Душана Валожића у Ницу:

„КРВАВ ЈАГЛУК“

приповијетка по истини догађају из најновијих дана. Написао М. Ђ. Призреница.

У овој приповијетки описује се времено најновији трагични истинити догађај двоје младих: Арнаутке и Србина. Читаоцима новина биће познато, како је из Старе Србије пребјегла у Врању једна млада динна Арнаутка са својим драганом Србином, и како су на силу растављени. Арнаутка је предана њеној родбини, код које је трагично скончала. Историја све трагично љубави, борба око промјене вјере, бјегство заљубљених у Србију, — све је то у овој приповијетки вјерно описано „Крвав Јагљук“ је живи доказ да и у данашњем свијету — има љубави, има самопрежубијевања!

Цијена је књига 50 ил. Наручбине шаљу се књижари В. Валожића, Биоград и Душана Валожића, Ниш.

Ниш, 1 новембра 1890

(„Историја те трагичне љубави“ — трагичне већ и за то што је написана тако за врућа трага — заиста је жадоспа. Но је још много жалосније што је „Арнаутка предана њеној родбини“. Може се мислити да би било мање штеде, да је нешто предана својој родбини, јер тако би само Арнаутка „трагично скончала“, овако пак погинула је с њом и — српски граматика. Ради тог немилостивог убиства нећемо за сад кривити писца приповијеткина, М. Ђ. Призреница, можда је залац и мало непремености, коме су књижари повјерили да напише оглас. — Ур. Гл. Црн.)

за увијек су зацјемила. Оне руке, које су увијек готове и снажне биле, да благосиљају свој народ, сад су ледене и непомичне. Наше болове — он више не осјећа. Како јаде — он више не види. Остајоо нас је да дође до мира, кој овдје његов народ нема, па га ми он није имао.

Тугу наше цркве за својим угледним првосвештеником; тугу удове дијецезе за својим добрим управитељем; тугу оштра ног српског народа за својим изабраником и љубицом, подијелиће и цео народ српски.

Иа дубине ожаловилене душе тужимо за умрлим владиком и кажемо: Слава изабранку народном! — Сдавр народнеме владци! — Слава великом тиварнику Српском! — Сдава епископу Теофану Живковићу! („Браник.“)

Ж. Блазита Вдов Поповић, члан књ. црног. музичке гете, умрло је 20 окт. мјес., од оштрог респираторног и мане у срцу. Бјеше дав изабрано др. година. У нашој музичкој деги био је инструменталист. Свијем државом својим бјело мртво мио, те су га сви пријатељи до гроба са родбином и митрополитом сахрањили.

ОТВОРЕНО ПИСМО

дијецезном г. уреднику „Ново Зете“.

Дијецезни г. уредник, прије свогга мога да напишем, што ћу Вам досадити њеким питањима. — Нијесам толико претан, да бих могао ријучити Ваш одговор у оногодњем Јунијореску „Ново Зете“, да је свијец стил — није; да је ниједн четири српских језиком — не може нико параћи. На шта би могло бити... Као да чујем јако читаоца и гласа Црногорца, који вели: „Бог с тобом!“ Па не можеш рачунити! А код нас је и најпростије читалац „Ново Зете“ разумио тај тејидејој одговор гоеп. „Гомановића“. Али мишимо мишимо га је ко схватио, нег; без шале; дијецезни г. уредник, „рестумаците ми“, јер да га је схватим. Њво омом омам новодили, јер сто изјавили били да „отговарају“ шта то значи? Или ваља да сте ми писали писмо, да не ћете ствар штампати, на дописно писмо дојидо доме другоме до руку, те Вас замолио, послуживши се мојим именом, да дитањате по што — по то, као бајати да сте у дужности? Или свото односи на моје предавање? Или, уз ком сам Вас зајидица о одам ошто је са дописним одговором г. Веселиновићу, и замалио Вас у истома, ако бисте ствар штампали, да не мидејате пријети, да да шадете све, своје могуће примједбе?... Ако је прво, не требаје коментари; ако ли је пак друго, нијесте ни нишадмање „новозети“, јер сте за мијеније ријеч етрагој (или етрагој?), ријечју етрагој, што ваља да је, боље — ако то само није слагачево масло. *)

*) Како „слагачево масло“? Мојмо вас, не потезите нас у Ваше правде, ни у шале. Слагачи.

Теофан био је, који је мушки и одважно устао у одбрану правослања и тиме је показао, да је достојан намједник владике Данила Јакшића. „Прије ће Велебит пасти у море него што ћете се ви одрећи светог православља, тако је тврда моја вјера у вас“ — овако је владика Теофан у једној посланици поручивао својој пастви.

Кад је требало бранити српске народне школе, а с њима и индивидуалност народа српскога, опет је Теофан био онај који се опирао силнима, који су наш народ хтјели да пресуђују само с вјероснивоједног гледишта. Сваком приликом је Теофан показао, да поштује своју цркву, да љуби свој народ и да се не клања силнима.

Теофан није тражио оруђу своју у спољњем блијеску; није се отимао, да се уврсти у ред патријарха, није себе савлађивао, није се претварао.

И то је био прави узрок, што се пред њим затвориле двери српских патријарха!

Гробница се отвара, да прима кости Теофанове. С њима ће лећи у гроб један од оних старих српских калуђера, који су увијек готови били, да с кретом у руци бране привилегијална права српскога народа. Стара гарда изумире, а зајменика нема. Теофан је био пошледије калуђерски штомцац Рајчића патријарха.

Теофан Живковић родио се у Ср. Карловцима 1825. г. гдје је су му отац и дјед љевички (гестива љекари. У Гл. Црн.) били. Гимназију учио је у мјесту рођења, филозофију у Сегедину, а права у Бечу. Дописије је учио богословију у Карловцима.

Кад је ступио у практичан живот, био је неко врјеме професор сомборске препарације; за тим је дошао за професора богословије, гдје се 1853. закаљуђери и постаје протођаконом. 1858. постао је архидђаконом, 1861. сиђезом; 1864. протопиђезом, а 1866. архимандритом. Године 1874. изабран је синодално за епископа горњо карловачког.

После смрти патријарха Иваковића буде 1881. г. изабран на њинем сабору за архиепископа карловачког митрополита и патријарха српског. Али круна тај избор није потврдила.

Но свега то није врелужило. Он је остао себи вјеран и ако му се дречека није смијешила, јер он дије тражи задовољства у празној слави.

Теофан је и пером владао и то особито, изврсно. Мало је у нас, који умју писати тако лијепо, китљасто и опет јучко и дубоко схваћања, као што је Теофан умпо. Стиг му је био пун неких особина, али које су само љепоту увеличавале. Језик му је био као суза чист. У реторским фигурама био је ненадмашан. Што је Теофан написао, то се одмах могло познати. Особито је био јак у логичким закључцима и у побјајању противног мишљења, с којим се они није слагало.

Теофан је засебе штампано 1868 г. дјело „Српска народна црква“ које је у Теминвару углодало свијета. 1830 штампано је своју посластицу, кад је оно Штросмајер

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Наумно сам штампати све досадашње штампане и нештампане

П Ј Е С М Е

РАДОЈА РОГАНОВИЋА, ЦРНОГОРЦА

Које сам скупили могао (осим оних које су у засебним књигама штампане). Због тога се обраћам читаној публици, да ме у овоме предузећу претплатом помогне! Пошто је Радоје Црногорац као прави оригинални пјесник добро познат, била би сувишна свака препорука. Рећи ћу само уз разноврсни и богат садржај Радојевих пјесама, да ћу све употребити, да овом издању што укуснија штампарска израда буде. Књига ће изнијети 15 штампаних табака, а цијена јој је 1 фиорин или 2 динара.

Садржај је Радојевим пјесмама:

Бранку. — Књази Николи I. — Српској омладини. — Змају пјеснику. — Полазак Књаза Николе I. у бој 1876. — Чујте Срби. — Олуји јесењу. — Пјеснику Мити Поповићу. — Смрти Књаза Данила I августу 1860. — Јурак личи на сокола. — Једном младом Србину. — Једној Српкињи. — На глас смрти дра Јована Павловића. — Браћи и српским пјесницима Драгутину и Војиславу. — Срби и Српкиња из Новог. — Једном цеољом Цетињцу. — Имао сам. — На гробу командира Вуксана Грчића. — Шест сердара. — Цару руском Александру III. — Косовски виле. — Војводи Баку Петровићу. — Косовски бој. — Пјеснику „Нера Сегадица“ и „Максима Цријевића“. — Гдје је правда. — Књази Данилу I. — Мити Поповићу. — Смрти Сивани Синђелића. — Пјеснику Ђуру Јакшићу. — Војводи Илији Пламенцу. — Молишва Богу. — Срби пред кивотом св. Петра Цетињског. — Књази Нашљедину Данилу Александру. — Ошт Змају пјеснику. — Авачи. — Шумадијцу. — Сисење. — На парастосу владике Петра II. — Соколу у кавезу. — Црногорском војнику. — Мирку Алексићу. — Над болесном мојом драгом. — На глас смрти св. Владислава Каћанског. — На глас позбије Миша Димитријевића. — Једној були на цркви. — Српском композитору Јовану Иваншевићу. — Младом новинару иза мора. — Војводи Петру Врковићу. — Карађорђе и његови јунаци. — Лофенски Змај над умрлим војводом Станком Радојевичем. — Дру Светозару Милетићу. — „Балканској Царици“. — „Великој Србији“. — Херцеговцу. — Једној опалој грани цетињског бријеста. — Пред сликом владике Петра II. Његоша. — Војводи Шаку Петровићу. — Приморцу. — Црногорцу. — Бонџарица. — Војводи Милошу Кривокапићу. — Срце на гробу Књагиње Зорке. — Добродошлица у Црној Гори уредника „Босанске Виле“ Н. Кашиковића. — Пред св. Василијем Острошким (о Тројичину дану). — Књагињи Милени. — Црногорци. — „Српском Гласу“ у Задру. — На рођендан Књаза Мирка Војводе Зетског. — Једној младој Српкињи. — Бацу Драгојеви Дражаловићу. — Ружи и цркви. — У јериди Њ. Св. Књагиње Милице с Великим Књазом Петром Николајевићем. — Прољећу. — Војвођанима. — Кад ће?. — Далматинцима. — О свадби Њ. Св. Књагиње Милице. — Нова радост. — О свадби Њ. Св. Књагиње Славне. — Вили на гробу војводе Милана Врковића. — Христос васкрсе. — Соко на гробу Великог Војводе Мирка Петровића. — Поздрав пјесни једног младог српског пјесника. — Срби и гора. — На гробу Вула Никелина. — Два заваљена брата. — На глас смрти командира црни Сива Пламенца. — Сајсу „Пошњег Авенсеража“. — Новици. — Небу. — На гробу командира Ђошка Мартиновића. — Ко је Србин. — Пјеснику „Освојена Никшић“ и „Освојена Бара“. — Пјеснику „Химне Црногорске“. — Бају Пивљанину. — Павлу А. Ровићком. — Приликом отворања пута кроз планине Царев Даз. — Слагни. — Ђуби Пендовичу. — На глас смрти крајинског командира црни Милара Дабиновића. — Македонцу. — Поглед с Пришти. — Бој на Трпине 1716. — На глас смрти Књаза Ђорђа Карађорђевића. — Војводи Мирку Миланову. — Симу. — Болесни јурак. — Високим родитељима Високих Невјеста. — Слога Срби и Хрвати. — Цетињској „Просвјети“. — На гробу Митрополита Илирина. — Пјеснику Владимиру Јовановићу. — Једној удовици Црногорској. — Српским књижевницима. — Младом пјеснику Алекси Р. Пауновићу. — Освећење цркве на Андријевици. — Косово. — Пеку и Лазару. — На гробу капетана Вула Хаџића. *)

Са највишом дозволом, ова је Књига посвећена: Праху Великог Војводе Станка Стијепова Петровић-Његоша, дједа Њ. В. данас сретно владајућег Књаза КИКОМЕ I.

Нао оглед штампано овдје посвету:

Твој прах сјај Станко
Као сунце јарко,
А Срби га славе
Све наше државе!
Доста еврокова
Даде земља ова:
И ти тупа стојини
У црне се брвојини!
Броји ти се слави
Ка' у лутог лави,
А твоје поштење
Кити српско сјење!
Ти си Данилов отац,
Који поста творац,
Славе наше нове
У планине ове!
Ти си сјајна слика
Ти си отац Мирка!
Што се њиме Цркован
Добил Црногоран!
Ти си Николај бод
Који створи углед,
Црне Горе велики
По цијелој земљи!

Књижарама и скупљачима једанаеста књига на поклон или врједност њезина.

Претплата из Србије, Босне, Херцеговине и Аустро-Угарске нека се шаље на г. Петра Рамадановића у Котор (Cattaro, Dalmatien) или на моју адресу на Цетиње (Сетинје, Crna Gora).

Молим сланина уредништва српских и хрватских листова, да овај оглас отштампати изволе.

Цетиње, 16 новембра 1890. Милош Драгић издавач.

*) Осим овдје наведених пјесама надам се о њу још неке скупили које досад није сам добио могао. Од ових пјесама компоновали су пошати српски композитори Палу и Толингер „Црногорског војника“, Толингер „Књази Нашљедину Данилу“, а Иваншевић „О вјериди Њ. Св. Књагиње Милице“.

ЈАВНА ЗАХВАЛА
Почем се у нашој Домовини од дуже година гаје свилене бубице у неким нахијама гдје у обилности дубови (м. риве) расту, које лијепо користе народу довршило се, по томе као и сваке године наш врли родољуб Пречасни протопресвитер Лазар Ерцеговић Управитељ свиларске постаје у Котору, изволио је ларовати и ове године 25, унача најизвренијег сјемена свиле и их 6 убица за распрострањавање овога врло корисног производа у Црној гори, које му се за велико племенито родољубље са овим изјављује најердачија захвала.
Цетиње 16. Новембра 1890.
Ф. Радичевић

Новоустановљена I. Краљ. срп. државна на класна Лутрија.

Она од државе установљена и гарантована новчана Лутрија, свелој се од 30000 сребра од којих у пет класа у току за пет мјесци сигурно добијају 15000 сребра а то значи да свака друга сребра добија. Главни добитци подијељени су у свих пет вучења као:
франака 150.000, 75.000, 50.000, 40.000, 35.000, 30000, 25.000, 20000 и т. д.

Укупна сума која се издаје на добитке износи:
франака 3.200.500 у сребру.

Званичан „Проглас“ ове лутрије свакоме на захтјев бесплатно шаље. Сребра за прво вучење коштају:
1/4 сребра 24 франка, 3/4, 12 1/4, 6 1/4 сребра 3. франка у сребру.

Ко жели ове сребре имати нека се изволи са поручбином обратити на фирму
Ђорђе Р. Одавић
Београд (у Србији)
(4-5)

ОБЈАВА.

Кућа Марка Перишина постојећа у овој вароши издата јавном утркивању даје 115 тал. у цванцке.

На предлог ове Управе бр. 930. од 6 ав. м. Славни Велики Суд продају речене куће одложено је до 6 децембра ов. год. ког ће се дана ма било за коју попућену цијену купцу уступити.
Цетиње, 9 новембра 1890.
Бр. 949.

УПРАВА ВАРОШИ ЦЕТИЊА.

Printemps NOUVEAUTÉS

Envoi gratis et franco
du catalogue général illustré renfermant toutes les modes nouvelles pour la SAISON d'Hiver, sur demande affranchie adressée à

MM. JULES JALUZOT & Cie PARIS
Sont également envoyés franco, les échantillons de tous les tissus composant nos immenses assortiments, mais bien spécifier les genres et prix.
Expéditions dans tous les Pays du Monde
Le catalogue indique les conditions pour l'envoi franco de port et de douane.
Interprètes dans toutes les Langues

(5-5)

ЈЕФТИНЕ, ЛИЈЕПЕ И ЕЛЕГАНТНЕ КОЧИЈЕ

од 170 фор. а. в. и више. — Лака кола (Sandläufer), Флетони (Милора), Батарди и затворене кочије као и мртвачка кола. Увијек у највећем избору готових на складшту,
Цијеници бадава и франко.

ЈОСИП БОГДАН,
творничар кочија у Будимпешти.
Творица: Pfauen-gasse Nro. 10-12.
Складиште: Museumring Nro. 10-19 und Pfauen-gasse Nro. 7. (6-16)

ЧАСОВНИК БУДИЛНИК,
ноћу освијетљен.
Прве врте 2 фиорина 95 новчаћа.
С календаром 3 фиор. 75 новчаћа.
Готово 20 сантам. писок.
El. Mayr, Wien I., Bauernmarkt 12.

Мимо сваку другу новину!

ОПШТА КУХИЈСКА НАПРАВА.

Коју је признала париска свјетска и бечка пољопривредна изложба, да је најпрактичнија, најкориснија и најпотребнија за сваку кућу, продата је у обје изложбе, у више милиона комада.

Тој направи задвиго се сваки живи ко га је тој видео, и домаћице и дјеца, и селаци и властела и т. д. и тако је чудо учињено, да су стигле силне наруџбине, одма по првијем огласима о тој чудноватој справи.

„Невјероватно па ипак истинито.“

Та справа надмаша све досадашње проналаске и може се употребити за ове потребе:

За 1 минут може се том справом ожулити, огрести или исећи, по води, крупније или ситније, 1 кило кртоле, рене, роткве, хрена, лука, краставца, свакога воћа и т. д.

За 2 минута може се зготовити маела, скоропа или повлаке, за по минута пјено од млијека, шодо-а и т. д.

Даље служи и као микроскоп: увељичана сваку ствар 400 пута, те је много корисна за испитивање јела и пића.

Таква направа од трајне ковине и са неопштењем перма стоји само

3 франка
докле још има спреме.
Шаље само за готово или на ривал су једини

поштомачки завод
S. Altman
Wien, I., Dominikanerbastei, 23.
(7-15)

500

пута увељичана види се свака ствар кроза скоро пронађени

Чудотворни Микроскоп за шпаг

који је зато препотребан за сваког трговца, учитеља, ученика, на потребан и користан још и за сваку кућу ради испитивања јела и пића. Уза њ се добија и дупа која је много корисна кратковидима при читању.

Шаље се само за готово или за поштанске марке, цијена

2 франка 50 сантима,
без трошка за сав Исток.
D. Klekner,
Wien, I. Postgasse 20.
(7-20)

ЧУЈ, ЧУЈ, ЧУЈ!

Обрадујте одмах своју домаћину јутрос пронађеном кухинском справом, од које је више милиона комада продате на париск ј свјетској и бечкој пољопривредној изложби.

Још никад невиђена

та справа служи за ове потребе: За 1 минут можете од млијека или скоропа начинити маело, а за по минута млијечну пјену, пјену ил. мучи од јаја и т. д.

За 1 минут можете ожулити, огрести или исећи 1 кило кртоле, лука, краставца, роткве, рене и т. д., крупно или ситно, по води.

Даље служи га справа као микроскоп: при испитивању јела и пића види се кроза њ свака стварича 400 пута виша.

Таквој справи састављеној из неопште тиве ковине и пера цијена је премаљена са

3 франка 50 сантима.
Та препотребна справа, ради своје нечуване пјеноће, уведена је већ у све фамилије бечке и париске и може се добити само у моје старославне фирме, за готово или на ривалу у све крајеве свијета.
D. Klekner,
Wien, I., Postgasse 20.
(7-20)